AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA ELMİN İNKİŞAFI FONDU

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun "Elm-Təhsil İnteqrasiyası" məqsədli qrant müsabiqəsinin (EİF/MQM/Elm-Təhsil-1-2016-1(26)) qalibi olmuş layihənin yerinə yetirilməsi üzrə

YEKUN ELMİ-TEXNİKİ HESABAT

Layihənin adı: **Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji adaptasiyasının psixoloji problemləri**
Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Mustafayev Müşviq Hüseyn oğlu**
Qrantın məbləği: **8 000 manat**
Layihənin nömrəsi: **EİF/MQM/Elm-Təhsil-1-2016-1(26)-71/09/5-M-16**
Müqavilənin imzalanma tarixi: **28 avqust 2020-ci il**
Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **6 ay**
Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 oktyabr 2020-ci il – 01 aprel 2021-ci il**
Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır
Diqqət! Uyğun məlumat olmadığı təqdirdə müvafiq bölmə boş buraxılır

Hesabatda aşağıdakı məsələlər işıqlandırılmalıdır:

Layihənin həyata keçirilməsi üzrə yerinə yetirilmiş işlər, istifadə olunmuş üsul və yanaşmalar

1.Şəxsiyyətin sosial adaptasiyasının tədqiqi istiqamətləri öyrənilmişdir.
2. Adaptasiyanın bir anlayış kimi mahiyyəti, növləri, xüsusiyyətləri araşdırılmışdır.
3. Adaptasiya şəxsiyyətin sosiallaşmasının tərkib hissəsi kimi qiymətləndirilmişdir.
4. Sosial adaptasiyanın psixoloji məzmunu, səviyyələri, mərhələləri şərh edilmişdir.
5.Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin psixoloji xüsusiyyətləri sosial adaptasiyanın təşkili baxımından təhlil edilmişdir.
6. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji xüsusiyyətləri öyrənilmiş, cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin cəmiyyətə inteqrasiyasında sosial adaptasiyasının roluna aydınlıq gətirilmişdir.
7.Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji adaptasiyasına təsir göstərən amillər müəyyənləşdirilmişdir.
9. Tədqiqatın həyata keçirilməsi üçün metodikaların tərtibi başa çatdırılmış, respodentlər seçilmiş, tədqiqatın təşkli həyata keçirilmişdir.

Tədqiqat zamanı şəxsiyyətin özünügerçəkləşdirməsi ilə bağlı olan başlıca müddəalara, əsasını humanist psixoloji konsepsiya və şəxsiyyətə psixososial yanaşma təşkil edən nəzəri müddəalara istinad edilmiş, A.Maslounun özünüaktuallaşdırma nəzəriyyəsi əsas götürülmüşdür. K.Rocersin və R. Daymoundun Sosial-psixoloji adaptasiyanın diaqnostikası metodikası və Gender ambivallentlik invertarı testi əsas metodlar kimi müəyyən edilmişdir.

2 Layihənin həyata keçirilməsi üzrə planda nəzərdə tutulmuş işlərin yerinə yetirilmə dərəcəsi (faizlə qiymətləndirməli)
Layihənin həyata keçirilməsi üzrə planda nəzərdə tutulmuş işlər 90% yerinə yetirilmişdir.

3 Hesabat dövründə alınmış **elmi nəticələr** (onların yenilik dərəcəsi, elmi və təcrübi əhəmiyyəti, nəticələrin istifadəsi və tətbiqi mümkün olan sahələr aydın şəkildə göstərilməlidir)
1. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyasinin təşkili ilə əlaqədar psixoloji proqram tərtib olunmuşdur.
2.Şəxsiyyətin sosial adaptasiyasına onlarda daxili dəyişikliklərin baş verməsi yolu ilə nail olmaq mümkündür.
3.Şəxsiyyətin sosial adaptasiyasının effektiv təşkili ilə bağlı sosial əhəmiyyət kəsb edən müsbət təcrübələri müəyyənləşdirilmiş və onlardan istifadə edilmişdir.
4.Sosial adaptasiya prosesi şəxsiyyətin cəmiyyətə inteqrasiyasına, eləcə də onun müəyyən etdiyi davranış normalarına uyğun olaraq fəaliyyət göstərməsinə şərait yaradır.
5.Düzgün təşkil olunmuş adaptasiya prosesi həm də şəxsiyyətin uğurla sosiallaşmasına, eləcədə, müsbət dəyərlərinin formalaşmasına şərait yaradır.
6. Müasir cəmiyyətdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji adaptasiyasına yönəlmiş tədbirlər sistemi onların cəmiyyətdə müxtəlif istiqamətli uğurlar qazanmasına, ailə modelinin təşəkkülünə, bununla da gələcək nəslin inkişafına da pozitiv təsir göstərirn.
7. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin cəmiyyətə sosial adaptasiyasını onun şəxsiyyətini təşkil edən daxili (intellekt, şəxsiyyət xüsusiyyətləri, temperament) və xarici şərtlərə (özünügerçəkləşdirməyə imkan verən əlverişli mühit) istiqamətlənmiş psixoloji iş müəyyən edir.
8. Sosial adaptasiyanın sürəti əsasən cəzadan azad edilən şəxsin sosial təcrid səviyyəsindən, onun tərəfindən törədilən cinayətlərin xarakterindən eyni zamanda ətraf mühitindən asılıdır.
9. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslər üçün elə mühit yaradılmalıdır ki, onlar özlərində mövcud olan şəxsiyyət xüsusiyyətlərini məhz müsbət istiqamətdə gerçəkləşdirə bilsinlər.
10. Cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyasının uğurlu o olub olmamasının qiymətləndirilməsi zamanı obyektiv və subyektiv göstəricilərin nəzərə alınması vacibdir.

4 Layihə üzrə **elmi nəşrlər** (elmi jurnallarda məqalələr, monoqrafiyalar, icmallar, konfrans materiallarında məqalələr, tezislər) (dərc olunmuş, çapa qəbul olunmuş və çapa göndərilmişləri ayrılıqda qeyd etməklə, uyğun məlumat - jurnalın adı, nömrəsi, cildi, səhifələri, nəşriyyat, indeksi, İmpact Factor, həmmüəlliflər və s. bunun kimi məlumatlar - ciddi şəkildə dəqiq olaraq göstərilməlidir) *(surətlərini kağız üzərində və CD şəklində əlavə etməli!)*
1. Process of resocialization of persons released from punishment in penisitorial institutions - "Qloballaşan bir dünyada mədəniyyətlərin dialoqu" beynəlxalq elmi və praktik konfransın materialları. Kizlyar, 15 dekabr 2020, s. 34-40
2. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin psixoloji xüsusiyyətlərinin sosial adaptasiyanın təşkili baxımından təhlili – AMEA, "Sosial Elmlər" jurnalı, №2, 2020, s. 150-

	157 3. Analysis of teories related to social adaptation//Sosiologiya. Sosial psixologiya. Siyasət (elmi araşdırmalar jurnalı. Bakı, №1, 2021, s.12-17 4. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin resosializasiyası – Rezonans SAİB, "Sosiologiya. Sosial psixologiya. Siyasət" elmi araşdırmalar jurnalı. №2, 2021, s. 37-44 5. Sosial adaptasiyanın psixoloji məzmunu və xüsusiyyətləri – Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyasının təşkil etdikləri "Milli təklükəsizliyin iqtisadi və sosial-mədəni aspektləri" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfransın materialları. 2020, s. 155-159 6. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin cəmiyyətə inteqrasiyasında sosial adaptasiyanın rolu –"IV Yunusov oxuyucuları: beynəlxalq integrasiya şərtlərində təhsilin və elmin inkişaf edilməsi və perspektivləri" mövzusunda beynəlxalq elmi və praktik konfransın materialları. Qazaxıstan, 02 aprel 2021 (çapdadır) 7. Social adaptation as one of the mechanisms of socialization – "Dağıstan XX-XXI əsrin əvvəllərində: sosial-iqtisadi və mədəni müasirləşmə problemi" mövzusunda beynəlxalq elmi konfransın materialları. Kizlyar, 12 aprel 2020 (çapdadır) 8. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin yeni həyat şəraitinə adaptasiya prosesi – AMEA, "Gənc Tədqiqatçılar" jurnalı. Aprel 2021 (çapdadır) 9. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyasinin təşkili ilə əlaqədar psixoloji proqram – AMEA, "Elm və Həyat" jurnalı. Aprel 2021 (çapdadır) 10. Sosial adaptasiya sosiallaşmanın xüsusi forması kimi - "Qazaxıstan və Türk dünyası: sosial elmlər sahəsindəki aktual problemlər" mövzusunda beynəlxalq simpoziumun materialları. Nur-Sultan, 24 aprel 2021(çapdadır)
5	İxtira və patentlər, səmərələşdirici təkliflər
	Yoxdur
6	Layihə üzrə ezamiyyətlər (ezamiyyə baş tutmuş təşkilatın adı, şəhər və ölkə, ezamiyyə tarixləri, həmçinin ezamiyyə vaxtı baş tutmuş müzakirələr, görüşlər, seminarlarda çıxışlar və s. dəqiq göstərilməlidir)
	Yoxdur
7	Layihə üzrə elmi ekspedisiyalarda iştirak (əgər varsa)
	Yoxdur
8	Layihə üzrə digər tədbirlərdə iştirak
	(burada doldurmalı) Yoxdur
9	Layihə mövzusu üzrə elmi məruzələr (seminar, dəyirmi masa, konfrans, qurultay, simpozium və s. çıxışlar) (məlumat tam şəkildə göstərilməlidir: a) məruzənin növü: plenar, dəvətli, şifahi və ya divar məruzəsi; b) tədbirin kateqoriyası: ölkədaxili, regional, beynəlxalq)
	(burada doldurmalı) Yoxdur
10	Layihə üzrə əldə olunmuş cihaz, avadanlıq və qurğular, mal və materiallar, komplektləşdirmə məmulatları
	Yoxdur
11	Yerli həmkarlarla əlaqələr

	Yoxdur
12	Xarici həmkarlarla əlaqələr
	Yoxdur
13	Layihə mövzusu üzrə kadr hazırlığı (əgər varsa)
	Yoxdur
14	Sərgilərdə iştirak (əgər baş tutubsa)
	Yoxdur
15	Təcrübəartırmada iştirak və təcrübə mübadiləsi (əgər baş tutubsa)
	Yoxdur
16	Layihə mövzusu ilə bağlı elmi-kütləvi nəşrlər, kütləvi informasiya vasitələrində çıxışlar, yeni yaradılmış internet səhifələri və s. (məlumatı tam şəkildə göstərilməlidir)
	Yoxdur

SİFARİŞÇİ:
Elmin İnkişafı Fondu

Aparıcı məsləhətçi
Hüseynzadə Leyla İlqar qızı

____
(imza)
“08” aprel 2021-ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri
Mustafayev Müşviq Hüseyn oğlu

____
(imza)
“07” aprel 2021-ci il

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA

ELMİN İNKİŞAFI FONDU

MÜQAVİLƏYƏ ƏLAVƏ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun
"Elm-Təhsil İnteqrasiyası" məqsədli qrant müsabiqəsinin
(EİF/MQM/Elm-Təhsil-1-2016-1(26)) qalibi olmuş
layihənin yerinə yetirilməsi üzrə

ALINMIŞ NƏTİCƏLƏRİN ƏMƏLİ (TƏCRÜBİ) HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ VƏ LAYİHƏNİN NƏTİCƏLƏRİNDƏN GƏLƏCƏK TƏDQİQATLARDA İSTİFADƏ PERSPEKTİVLƏRİ HAQQINDA MƏLUMAT VƏRƏQİ

(Qaydalar üzrə Əlavə 16)

Layihənin adı: **Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji adaptasiyasının psixoloji problemləri**
Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Mustafayev Müşviq Hüseyn oğlu**
Qrantın məbləği: **8 000 manat**
Layihənin nömrəsi: **EİF/MQM/Elm-Təhsil-1-2016-1(26)-71/09/5-M-16**
Müqavilənin imzalanma tarixi: **28 avqust 2020-ci il**
Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **6 ay**
Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 oktyabr 2020-ci il – 01 aprel 2021-ci il**
Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulma

Layihənin nəticələrinin əməli (təcrübi) həyata keçirilməsi

1	Layihənin əsas əməli (təcrübi) nəticələri, bu nəticələrin məlum analoqlar ilə müqayisəli xarakteristikası Cinayətkar şəxsiyyətinin formalaşmasına təsir göstərən amillər, cinayətkarın sosial adaptasiyası məsələləri, cəmiyyətin bütün dövrlərində həm elmi baxımından, həm də praktik cəhətdən mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu problemin həllinə hüquqi, pedaqoji, psixoloji, sosioloji, tibbi və b. elmi sahələrdə böyük diqqət yetirilir. Hər bir insan öz - özlüyündə yeganə və fərdi bir şəxsiyyətdir. Ancaq heç vaxt hamı öz təkrar olunmazlığını, daxili potensialını açıb nümayiş etdirə bilmir. Bunun əsas səbəbləri tərbiyə və mühitdir. Cəmiyyətin bütün sahələrində gedən sürətli inkişaf penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji adaptasiyasının qarşısında da yeni tələblər qoyur. Yeni həyat şəraitinə adaptasiya prosesi çox mürəkkəb xarakterə malikdir. Bura iqtisadi çətinliyi, ətrafdakı insanların həmin insanlara qarşı inamsızlığı və s. məsələləri aid etmək mümkündür. Müxtəlif stressorların təsirinə məruz qalma onların sosial-psixoloji vəziyyətində

ciddi fəsadlar yarada və cəmiyyət üçün yararlı vətəndaş yetişdirilməsi işinə əngəl törədə bilər. Onlarda diskomfort hissi yaranması və cəmiyyətin digər üzvləri tərəfindən qəbul edilməməsi qeyd etdiklərimizin ilkin əlamətləridir. Bütün bunlar isə öz növbəsində penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərdə məyusluğun, çaşqınlığın, frustrasiya və depressiyanın yaranmasına gətirib çıxardır.

Düzgün təşkil olunmuş adaptasiya prosesi həm də şəxsiyyətin uğurla sosiallaşmasına, dəyərlərinin formalaşmasına şərait yaradır. Müasir cəmiyyətdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji adaptasiyasına yönəlmiş tədbirlər sistemi onların cəmiyyətdə müxtəlif istiqamətli uğurlar qazanmasına, ailə modelinin təşəkkülünə, bununla da gələcək nəslin inkişafına da pozitiv təsir göstərə bilər. Bu baxımdan penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial mühitə uyğunlaşdırılmasına istiqamətlənmək mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Apardığımız tədqiqatın nəticələri sübut edir ki, cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin islahı üçün məhsuldar psixososial mühit yaradılırsa və bu mühitdə onların emosional özünüifadəsinə şərait yaradılırsa, onda bu mühit onların öz fərdliyini həyata keçirməyə, şəxsiyyət xüsusiyyətlərinin resosializasiyasına kömək edər. Bu məhsuldar mühitdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin törətdikləri cinayətin növündən, yaş göstəricilərindən, şəxsiyyət xüsusiyyətlərindən asılı olaraq fərdi yanaşma, assertivlik xüsusiyyətinin formalaşması, daxili potensialının aşkarlanması və inkişafı, ümumbəşəri dəyərlərin mənimsənilməsi istiqamətində kömək göstərilməsi, onların resosializasiya olunmaları üçün əsas sosial – psixoloji şərtdən biridir. Məhsuldar – özünügerçəkləşdirməyə istiqamətlənmiş cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin resosializasiyasına, cəmiyyətə reinteqrasiya olunmasına mühüm təsir göstərir.

Tədqiqat zamanı aydın oldu ki, penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin özünügerçəkləşdirmə potensialının inkişafı üçün onların assertivlik və mənəvi dəyərlərinin inkişafına yönələn xüsusi texnikalardan istifadə olunmalıdır və onlara elə tapşırıqlar verilməlidir ki, onların həm özünügerçəkləşdirmələrinin mərhələli inkişafına uyğun gəlsin, həm də bir mərhələdən o birinə keçid tədricən və ağrısız olsun.

Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji adaptasiyasının əsas mərhələsi onların azadlıqdakı həyata readaptasiyasıdır. Bu halda azad həyat, yeni çətin şərtlərə malik, xüsusi cəhdlər tələb edən mühitdir. Məişət problemləri, əvvəlki sosial əlaqələrin pozulması, yaşayış yerinin olmaması, doğma və yaxınların ehtiyatlılığı, işsizlik, sosial imtina kimi hallar çiyinlərində öncədən cəmiyyətlə kəskin konflikt olan bir insan üçün ağır yükdür. Bu situasiyada yeni həyat tərzinə yalnız psixoloji yönəlişlik deyil, bu yönəlişliyi reallaşdırmaq üçün kompleks sosial yönəlişliklər zəruridir. Cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin ikinci cinayəti törətmə ehtimalı azadlığa çıxdıqdan sonrakı ilk ildə daha çox olur. Həmin il azadlığa çıxmış məhbusun sosial reabilitasiya ili olmalıdır. Bu reabilitasiya onun yeni həyata başlaması üçün şəraitin yaradılması – sosial-hüquqi təminat şəklində olmalıdır. Sosial nəzarət, reabilitasiya olunan şəxsin sosial gözləntilərə müvafiqliyini dəyərləndirmək də olmalıdır. Azadlığa çıxmış şəxsə yenidən insanı mahiyyətini qazanmağa kömək etmək cəmiyyətin ən ümdə vəzifələrindən biridir.

Əldə edilən nəticələr penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji adaptasiyasına istiqamətlənmiş psixoterapiya modelimizin əsasını təşkil edir. Təklif etdiyimiz proqramın əsas məqsədi özünügerçəkləşdirmək istəyinin formalaşdırılması və qeyri-zorakı mühitin təşkili, həmçinin zorakılıq nəticəsində penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin psixoloji vəziyyətinə olan neqativ təsirlərin aradan qaldırılması ilə bağlıdır:

1. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin özünügerçəkləşdirmə istəyini formalaşdırmaq;
2. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin azadlığa çıxdıqdan sonra cəmiyyətə readaptasiya və reinteqrasiyalarını təmin edən alətlərə yiyələndirmək.

Proqramın həll edəcəyi məsələlərə aşağıdakılar aiddir:

1. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin zorakılığa məruz qalma nəticəsində yaranan psixoloji travmalarını ardan qaldırmaq, etdikləri əməl ilə zorakılıq faktı arasındakı səbəb-nəticə əlaqələrini izah edərək təkrar eyni əməli törətməkdən çəkinmələrinə

dəstək olmaq;
2. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin optimal, effektiv və sağlam fəaliyyət səviyyələrini təşkil etməklərinə yardımçı olmaq.

Proqramın əsasını humanist psixoloji konsepsiya və şəxsiyyətə psixososial yanaşma təşkil edir, bunlar isə öz-özlüyündə insanpərvər və mühit mərkəzli mövqedə duran və şəxsiyyəti inkişaf etdirən, özünügerçəkləşdirməyə, kamilləşməyə istiqamətləndirən nəzəriyyələrdir. Bütün bu qeyd edilənlərin əsasında cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxsləri öz törətdiyi əməli doqmatik düşüncədən kənar obyektiv şəkildə təhlil edə bilir və sonda assertiv, öz daxili potensialını aşkarlayan, ümumbəşəri əxlaqi dəyərləri öz daxili prinsipləri ilə eyniləşdirən bir şəxsiyyət yaranır. Bu proqram cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərə yaş və törətdikləri cinayət növü meyarından asılı olaraq fərdi yanaşmaya imkan verir. Proqramın ən əsas xüsusiyyəti hər növ cinayət törətmiş şəxsiyyətin hər yaş dövrünə uyğun psixoloji portretinin müəyyən edilməsi, psixoloji iş zamanı mərkəzləşməli olunan hədəflərin təqdim olunması və resosializasiyanın məqsədlərinin olması ilə bağlıdır.

Proqlamla işləməyin müsbət cəhətləri:
- İslah zamanı penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslələ münasibətdə avtoritar və cəzaya istiqamətlənmiş reqlamentdən imtina;
- Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin tərəfindən törədiyi əməlin müstəqil təhlil edilməsi, onun şəxsi hiss və yaşantılarının mərkəzi mövqedə olması;
- Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin təcrübəsindən geniş istifadə edilərək təlim tərbiyənin müxtəlif növlərindən yararlanma;

Proqramın ən başlıca xüsusiyyəti penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin öz daxili potensialını aşkarlaya biləcəyi, özünügerçəkləşdirməyə, kamilliyə istiqamətlənəcəyi inkişafetdirici, komfortlu mühitin yaradılmasıdır.

2	Layihənin nəticələrinin əməli (təcrübi) həyata keçirilməsi haqqında məlumat (istehsalatda tətbiq (tətbiqin aktını əlavə etməli); tədris və təhsildə (nəşr olunmuş elmi əsərlər və s. – təhsil sisteminə tətbiqin aktını əlavə etməli); bağlanmış xarici müqavilələr və ya beynəlxalq layihələr (kimlə bağlanıb, müqavilənin və ya layihənin nömrəsi, adı, tarixi və dəyəri); dövlət proqramlarında (dövlət orqanının adı, qərarın nömrəsi və tarixi); ixtira üçün alınmış patentlərdə (patentin nömrəsi, verilmə tarixi, ixtiranın adı); və digərlərində)
	(burada doldurmalı) Yoxdur

1. **Layihənin nəticələrindən gələcək tədqiqatlarda istifadə perspektivləri**

1	Nəticələrin istifadəsi perspektivləri (fundamental, tətbiqi və axtarış-innovasiya yönlü elmi-tədqiqat layihə və proqramlarında; dövlət proqramlarında; dövlət qurumlarının sahə tədqiqat proqramlarında; ixtira və patent üçün verilmiş ərizələrdə; beynəlxalq layihələrdə; və digərlərində)
	Bu tədqiqat penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin özünügerçəkləşdirmə potensialının, bu istiqamətdə inkişaf imkanlarının və şəxsiyyətinin təşəkkülündə ortaya çıxan bütün məsələlərin həllində istifadə oluna bilər. Tədqiqatın nəticəsi – olaraq əldə edilən nəticələr bizə əsas verir ki, penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin resosializasiya olunmuş şəxs kimi təşəkkül tapmasına istiqamət verən hazırlanmış konseptual və elmi - əyani məsləhətlər islah psixologiyasında yeni istiqamətlər

açsın. Tədqiqatın nəticəsində penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin psixoloji proqramı işlənib hazırlanmışdır və o, həm penitensiar xidmət müəssisələrində, həm də alternativ icma əsaslı xidmət müəssisələrində istifadə oluna bilər. Tədqiqatın nəticələrindən penitensiar xidmət, hüquq-mühafizə orqanı işçiləri, psixoloqlar faydalana bilərlər.

SİFARİŞÇİ:	**İCRAÇI:**
Elmin İnkişafı Fondu	
Aparıcı məsləhətçi	**Layihə rəhbəri**
Hüseynzadə Leyla İlqar qızı	**Mustafayev Müşviq Hüseyn oğlu**
______________	______________
(imza)	**(imza)**
"08" aprel 2021-ci il	**"07" aprel 2021-ci il**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA ELMİN İNKİŞAFI FONDU

MÜQAVİLƏYƏ ƏLAVƏ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun "Elm-Təhsil İnteqrasiyası" məqsədli qrant müsabiqəsinin (EİF/MQM/Elm-Təhsil-1-2016-1(26)) qalibi olmuş layihənin yerinə yetirilməsi üzrə

ALINMIŞ ELMİ MƏHSUL HAQQINDA MƏLUMAT
(Qaydalar üzrə Əlavə 17)

Layihənin adı: **Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial-psixoloji adaptasiyasının psixoloji problemləri**
Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Mustafayev Müşviq Hüseyn oğlu**
Qrantın məbləği: **8 000 manat**
Layihənin nömrəsi: **EİF/MQM/Elm-Təhsil-1-2016-1(26)-71/09/5-M-16**
Müqavilənin imzalanma tarixi: **28 avqust 2020-ci il**
Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **6 ay**
Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 oktyabr 2020-ci il – 01 aprel 2021-ci il**

Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır

1. Elmi əsərlər (sayı)

№	Tamlıq dərəcəsi / Elmi məhsulun növü	Dərc olunmuş	Çapa qəbul olunmuş və ya çapda olan	Çapa göndərilmiş
1.	Monoqrafiyalar	Yoxdur		
	həmçinin, xaricdə çap olunmuş	Yoxdur		
2.	Məqalələr	2	3	
	həmçinin xarici nəşrlərdə			

3.	Konfrans materiallarında məqalələr O cümlədən, beynəlxalq konfras materiallarında	2	3	
4.	Məruzələrin tezisləri			
	həmçinin, beynəlxalq tədbirlərin toplusunda			
5.	Digər (icmal, atlas, kataloq və s.)			

2. İxtira və patentlər (sayı)

№	Elmi məhsulun növü	Alınmış	Verilmiş	Ərizəsi verilmiş
1. 2.	Patent, patent almaq üçün ərizə İxtira	Yoxdur Yoxdur		
3.	Səmərələşdirici təklif	Yoxdur		

3. Elmi tədbirlərdə məruzələr (sayı)

№	Tədbirin adı (seminar, dəyirmi masa, konfrans, qurultay, simpozium və s.)	Tədbirin kateqoriyası (ölkədaxili, regional, beynəlxalq)	Məruzənin növü (plenar, dəvətli, şifahi, divar)	Sayı
1.	Yoxdur			
2.	Yoxdur			
3.	Yoxdur			

SİFARİŞÇİ:
Elmin İnkişafı Fondu

Aparıcı məsləhətçi
Hüseynzadə Leyla İlqar qızı

____
(imza)
"08" aprel 2021-ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri
Mustafayev Müşviq Hüseyn oğlu

____
(imza)
"07" aprel 2021-ci il